

Előfizetési díj.

Vakre postán vagy helyben házhoz hordva:

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Maelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállás:

Bel- királyuteza 28-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzandók.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

AZ ÉRTÉKESBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakori hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau.

Nyiltéri czikkok

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. ötödik évfolyamra.

A „Kelet” jelen évvel fennállásának ötödik évfolyamába lép. A közönség pártosát kiérdemlendő, a közöbajnak kívánuk eleget tenni, midőn lapunkat mérséke áremeléssel tetszetősebb és nagyobb alakban új betűkkel állítjuk ki.

A „Kelet” előfizetési ára:

Egész évre	15 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy óra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legcélszerűbben posta utalvánnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés uti tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Kolozsvár, januárban 1875.

Stein János

a „Kelet” kiadója.

Az országgyűlési pártok.

Kolozsvár, jan. 7. 1875.

(B—n.) Ezen tárgyra vonatkozólag több versen elmondta minden színezetű lap néteit s tisztelt olvasóink is bizonyára má többször találkoztak e lapok hasábjain e rgy fejtegetésével.

Ha mind ennek daczára ma újból vizatérünk a pártok jelenlegi állásának bírására, azt csak azért tesszük, mivel most az ellenzék tisztelt vezérének újéjben pártjához intézett szavai arról győzték meg, hogy e rgy körül még ma sem felesleges az eszék tisztázása.

Polemizálni sem a tisztelt pártvezérrel sem organumaival nem fogunk, dialleccához sem folyamodunk, a recriminatio terére pedig már épen nem tévedünk.

Hogy parlamentünkben a pártok még mais a politikai erjedés fokán állnak, nem

szénved kétséget. Az is tagadhatlan, hogy ennek következtében, jobbról úgy mint balról igen heterogen elemek szorultak ugyanazon padokra.

Ki állítaná, hogy ez így jól van s ki ne látná be mennyire szükséges, hogy nálunk is mi hamarabb egy kormányképes ellenzék álljon szemben a kormánnyal és többséggel.

A hol az nem így van, ott a parlamentarismus csak névleg létezik.

Arra, hogy Magyarországon valamelyik párt kormányképes legyen, nemcsak az szükséges, hogy a házban és a házában többsége legyen, hanem főleg az, hogy bona fide fogadja el a a hatvanhetedik alapot.

Alkalmazzuk most ezt a jelenlegi magyar parlamentben létező pártokra és pedig nem csak a főbb két pártra, hanem az árnyalatokra is.

A Deák-párt zöme ez idő szerint bir a kormányképeség mindezen kellékeivel, mert a hatvanhetedik alapon áll, a melyet a nemzet képviselői önként választottak magoknak, a melyet a magyar király megerősített s melyben maga a nemzet több rendbeli képviselőválasztások alkalmával ismételve, belenyugodott. A többsége is meg van a Deákpártnak a házban is, azon kívül is még ma. Mit hoznak a választások, azt meglátjuk akkor.

Nem így áll ez a Deákpárthoz csatlakozott két kisebb árnyalattal, a conservatívekkel és a Lónyai-párttal.

Ezen két árnyalatoeska közül egyik sem bir a parlamentben, sem azon kívül többséggel s nem is hisszük, hogy aztegy hamar képes volna megszerezni s még kevésbé, hogy meg tudná tartani.

A conservatívek retrográd irányának nincsen talaja a nemzetben s ha ki is erőszakolná magának a kormánya jutást, nem volna ez egyéb mulékony dicsőségnél a párt részére, mi azonban igen könnyen vést hozó rázkodásnak tehetné ki a nemzetet, mert ha az előre törekvő szabadság gépét akarnók föltartoztatni, az lételünket semmisíthetné meg.

Ha pedig a Lónyai-párt jutna rövid ideig tartó uralomra, féltő, hogy cabinette intrigák korszaka köszöntene be.

Érzik e pártoeskák magok is gyöngöségüket s azért nem lépett fel az ideig egyikök sem önállóan.

Még kevésbbé birnak a kormányképeség kellékeivel az ellenzék különböző

árnyalatai, mert ezek közül a balközép is csak reservával fogadja el a hetvenhetedik közjogi alapot, míg a többi árnyalatok, az alap kötelező erejét is szeretné kétségbe vonni.

Hogy az ellenzék különböző árnyalatainak a parlamentben együttvére sincs többségük azt látjuk s mi azt hisszük, hogy ma már a házon kívül is, sokan melegegték, a negatiok terén való barangolást s az elérhetetlen ígéreteknek és csattanós mondatoknak korszaka pedig lejárt.

Mindezt bizonyosan belátták a balközép részéről azok, a kik már több versen sürgették a Deákpárt szabadelvű részének és a balközépnek egyesülését.

Mi elejétől fogva kételkedtünk a siker felett s most különösen a Tisza Kálmán újévi nyilatkozata után azt hisszük mindenki felhagy a fusionalis képzelődésekkel.

S talán ez épen így van jól, mert ha a fusio sikerül, alakulhatott volna ugyan egy erős kormány és párt, de nem lett volna azzal szemben egy olyan kisebbség, mely azon pillanatban átvegye a kormányt, a melyben a többséget megbuktatta.

Mindezekből kiindulva mi meg ma is azt hisszük, hogy a Deákpártnak kötelessége nemcsak megmaradni, hanem tovább is haladni a megkezdett úton. A balközépnek pedig kötelessége volna reservaták nélkül elfogadni a hatvanhetedik alapot. Nem azért, hogy elenyésszen s beleolvadjon a Deákpártra, hanem ellenkezőleg azért, hogy egy kormányképes ellenzékét képezve, ez által és nem a folytonos recriminatio és az agyonbeszélési taktikák által igyekezzék a többség zsarnokoskodását (a mint a baloldali szónokok mondani szoktak) fékezni.

Ha ez megtörténhetne, parlamentarizmus ereibe egy egészséges vérkeringés állna be, ütereink rendszeresen látketnének, míg ha a balközép továbbra is megtartja eddigi álláspontját, ez után se lesz ki a kormányt és többséget úgy ellenőrizze, a hogy azt tenni hivatva volna egy kormányképes ellenzék.

— Román vasutak.

Mint a táviró jelenti, szerdán január 6-án a román vasuti társaság legutolsó építés alatt álló vonala Piestitől Orsováig megnyitott és a forgalomnak átadott. Tehát már csak az állam vaspályának engedélyezett Temesvár-orsovai része van hátra, hogy a fekete tenger további összeköttetése az északi és keleti tengerrel helyreállíttassék.

goru arca kissé szelidebb kifejezést öltött, így szólt:

— Ez szolgáljon önnek tanúságul kedves ifju ur; tartsa emlékében e mai eseményt s igyekezzék, hogy ha majd felnő, ne kövessen el hasonló igazságtalanságot. Önnek jó szíve van, még romlatlan . . . Hígyjen szavaimnak s óvakodjék így tenni; az efféle nem vezet jóra!

Forró könnyek között, melyek egészen elboríták arczom, orrom és államot, rebegtem, hogy minden bizonynyal eszemben tartom . . . minden bizonynyal . . . minden bizonynyal el fogok követni mindent, mindent.

Ekkor csak egyszerre megszállta a lelkesedés szelleme Punint, kinek bucsu csókja föl, beretválatlan szakállától, még most is égott az arczom, — telugrott ülésből, s mindkét kezét ég felé emelve elkezdett egy, — isten tudja honnét betanult — elátkozó zsolnárt szavalni, gondolom nagyanyám ellen volt intézve. Az udvarmester Antonow Nikolai, hogy véget vessen ez örült komédiának, oda kiáltotta a koscsinak a „pasol”-t, s a tarantasz tova repült.

— Igazi egy bolond még ez is! jegyzé meg utánuk nézve Antonow.

Kit fiatal korában érdeme szerint igen is kevés ütleghen részesítettek — teré hozzá a fölépcsőn éppen most megjelenő dékán. Ez azért jött éppen most az udvarba, hogy megtudakozza, mely órákban kívánja a kegyes uraság megtartatni az estéli misét.

Midőn azon napon meghallottam, hogy Jermil még a faluban tartozkodik, s csak másnap szállítják be a városba, falukrástem őt s

A pénzügyi helyzet.

Budapest, jan. 5.

(A.) Állambháztartásunk rendezésének nehéz és bonyodalmas munkájával foglalkozik a törvényhozás. A kormány előterjeszté az ide vonatkozó javaslatokat, a képviselőház szakbizottsága hosszas és beható tárgyalások alá vette azokat, a pénzügyi bizottság lényeges megakarításokat tervez, szóval minden erő működésben van, hogy az állambháztartás rendezése s az államhitelének visszaállítása a mennyire csak lehet sikerüljön. Mindezen erőfeszítésnek azonban csak a jövőben lesz practicus eredménye. A mi magát a közvetlen jelent, a kincstár mindennapi kiadásainak és szükségleteinek fedezését illeti, erre nézve a tervezett rendszabályoknak nem lehet direct hatásuk. A jelen szükségleteinek fedezése és pedig jó előre való fedezése a kormány egyik legfontosabb feladata.

Hogy minő eredményekre szokott vezetni az, ha az állam nem ideje korán gondoskodik biztos fedezetről, azt az 1873-ki eredmények mutatják. Akkor ugyanis, mint most a nemzeti bank jelentéséből kitunik, a kormány — minthogy az adójövedelem igen szűken folyt be — ismételve a bécsi bank segélyéhez volt kénytelen folyamodni. Nem volt a kincstárnak jövedelme s a banknál rövid lejáratu váltó hitelt vett igénybe. Az ekép nyert s a pillanatnyi szükségletek fedezésére szükséges összeg tizenhét millióra emelkedett.

Hogy az ily uton való segítség mily káros az államra s mily veszedelmes az utolsó pillanatban szaladgálni pénzért a kincstárnak, nem szükséges bizonyitanunk. Nemcsak, hogy az állam vette igénybe azt a pénzt, melyet küönben az ipar- és kereskedelem rendelkezésére bocsátott volna a bank, hanem az igaz, ugyszólván végszükségéből kölcsönzés az állam tekintélyét és hitelét is aláássa. Az ilyen eshetőség kikerülésére irányult a 183¹/₂ milliomas kölcsön. A kormány biztosítani akarta magát általa minden eventualitással szemben. A kölcsön első fele tudvalevőleg már végképen el van költve; második fele, mely csak a múlt évben negociáltatott, az 1874 és 1875. évi deficit fedezésére szolgál. A múlt évi hiány szencsére tényleg nem olyan óriási nagy, mint előre számították. Az 1874-ki év a rossz gazdasági és kereskedelmi viszonyok daczára egészen véve jóval kedvezőbb a kincstárra, mint előde az 1873-ik év. Ma még a múlt évnegyed eredményei nincsenek teljesen összeállítva, de nem szénved kétséget, hogy az állam adójövedelme lényegesen növekedett. Deczember hó nélkül a direct adóknál valamivel több mint másfél, az indirect adóknál három millió

pénzhiányában egy kis csomagot vittem neki, melybe két zsebkendőt, egy pár ócska cipőt, egy fűsüt, egy hálóginet s egy egészen új selem nyakravallót raktam össze számára. Jermil, kit álmából kelle felköltötenem, — a hátsó udvarban feküdt egy zsup szalmán, kollégája mellett adományomat meglehetősen közönyövel fogadta, némi vonakodással vette át, s köszönetet sem mondva fejét ismét bedugta a szalmába, s újból elaludt.

Kissé leültöt kedélylyel hagyam őt oda, az hittem látogatásom meg fogja őt örvendeztetni, s úgy tekintendi azt, mint kezességét jövőre alkotott nagyielkü feltételének megvalósításának . . . míg a helyett. . . .

— Mondjanak bár mit is, gondolám magamban, de e népbén nincs semmi érzés.

Nagyanyám, ki egész nap folytában nem törődött velem semmivel, nagyon gyauus szemmel nézett reám, midőn vacsora után bementem hozzá jó éjt kívánni.

— Az urinak egészen ki vannak verecsedve szemei, — szólta meg franczia nyelven, — s olyan parászt szagot terjeszt maga körül. Nem akarom kifürkészni érzelmeit, s mai foglalkozását, mert nem kívánok azon helyzetbe jönni, hogy meg kelljen büntetnem, de reménytelenül akarom, hogy jövőre kiveri fejből azt a sok bolondságot, s úgy viseli magát, mint egy rangjabeli nagy fiúhoz illik. Különbén is rövid időn visszatérünk Moszkvába, hol nevelőt szafjékozom mellé fogadni — ezen tul férfi kéze leendő már szüksége, hogy megzavart fejét ismét rdnbe hozza. Így, most mehet aludni!

S valóban, nem sokára ismét Moszkvába jöttünk.

bevételi többlet mutatkozik az 1873-ki eredményhez képest. Hogy a deczember lényegesen javítani fogja azon nem épen kedvezőtlen eredményt, az bizonyos. Az év végén mind a fővárosban mind a vidéken igen tekintélyes összegek folytak az adóhivatalokba.

Különösen jó hatásúnak bizonyult az adófizetésre a választótörvény azon ismeretes határozata, hogy csak az vehet föl a választási lajstromokba, a ki adójával nincs hátralékban. Ez intézkedésnek nagyobb és kedvezőbb hatása volt, mint minden fenyegetésnek, minden erőnek a pénzügyi közegek részéről. Olyan emberek, a kiktől a fináncz a legnagyobb buzdósággal nem tudott egy garast is kikapni, most pontosan lefizetik az adót. Így az állampénztárban a rendesnél nagyobb összegek folytak be s a jelen január hóban ez összegek még inkább növekedni fognak. Mindezeket csak azért hoztuk föl, hogy constatljuk, miszerént a közadók a mostoha viszonyok daczára elég kedvezően folynak be.

Minde mellett azonban nem fedeznék a szükségleteket, ha az államnak a kölcsönből igen tekintélyes összegek nem állának rendelkezésére. A január elsei szükséglet fedezése után nem kevesebb mint harmincznyolcz milliója van a kincstárnak a kölcsönből. Ez oly összeg, mely teljesen elegendő az 1875-ki közszükséglet fedezésére. Ily körülmények közt a pénzügyi helyzet elég kedvezőnek mondható. Az állam az egész évben nem jöved zavarba s biztosítva lesz minden eshetőség ellen. Ezzel a jelenben minden pénzügyi baj el van távolítva; a jelent egészen arra fordíthatjuk, hogy mehozzuk azon intézkedéseket, melyek a jövőben is távol képesek az ilyenű bajokat tartani. Ohajtandó, hogy a törvényhozás kellően felhasználja ezen kedvező helyzetet, mely lehetővé teszi, hogy az állambháztartás végleges rendezésére irányuló munkálatok minden fenakadás nélkül betejtessenek. E sikeres befejezéshez immár csak az illetékes factorok jó akarata szükséges.

Az iskola,

viszonyában az államhoz és egyházhoz.

II.

□ Mindazon kérdések, melyekkel előbbi közlésünket végeztük, természetesen csakis akkor állhatnak elő, ha az egyház és állam általában öntudatához kezd jutni különbségöknek s hatáskörük egymás irányában való megszabandóságának. A míg mindkettő tényleg és zeesik, a körülményekhez s a kölcsönös hatalmi viszonyhoz képest, majd az állam, majd

II.

(1837)

Hét év telt el azon idő óta. Mint az előtt, most is Moszkvában volt lakásunk, — csak hogy én ezalatt deákka lettem s még az is másod éves — nagyanyám hatalma, ki kezdett öregedni s beteges lenni, az utóbbi években nagy hanyatlásnak indult s nem volt többé oly nyomasztó mint azelőtt. Tanuló társaim közt volt különösen egy, bizonyos Tarchow nevű, igen jóindulatu vigkedvű fiatal ember, kivel legtöbbet voltam együtt. Mindketten meglehetősen egyforma szokásokkal s izléssel bírtunk. Ő is nagy előszeretettel viseltetett a költészet iránt s néha igen csinos gördülékeny verseket írt. Miféle ez fiatal ember között történni szokott, mindég közlőtlük egymással apró tetteinket. De néhány nap óta észrevettem, hogy barátom szokatlan izgatott állapotban van. Néha elütné órákra körömből, a nélkül hogy tudnám hollétét, mi ezelőtt sohasem történt. Már éppen készülttem őt barátságunk nevében felszólítani, hogy legyen őszinte irányomban, midőn ő megelőzte számdekomat.

— Péter szóla! egy napon a mint együtt üldögtünk szobájában, miközben gyengén elpirult s mosolygva megveregette vállamat, — meg kell, hogy ismertesselek az én muzsámmal,

— Muzsáddal! egészen sajátságosan fejezed ki magadat. Most valami klasszikus író! (azon korban, 1837-ben a regényes szellem a legnagyobb virágzásnak örvendett.) Mintha bizony én azt nem ismerném — a te muzsáddal! Talán vaiami új költeményt írtál?

(Folyt. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.

PUNIN ÉS BABURIN.

Elbeszélés.

Irta:

JURGENJEV JÁN.

I.

(1830.)

(Folytatás.)

Tudós filantropokra s a mellett még olyara, kik nem is az én rangombeliék, teljességgel nincs szükségem; nekem oly emberek és szolgák kellene, kik parancsaimat minen ellenmondás nélkül teljesítik.

A mint élttem ide jöttöd előtt, úgy fogok lni elmeneteled után is. Nem számomra valószolga vagy: el vagy bocsátva! Antonow Nókai, szólt az udvarmesterhez fordulva nagy anyá, számolj ez emberrel, fizess ki bérét e m napig s rajta légy, hogy délig kivegye lábá házamból. Értetted? azt mondom ne ingore haragomat! A mi pedig a másikat, azt a fholoudot illeti, hogy az is kitakarodjék ezze együtt házamból!

Ea hát mire vár még Jermil odakán? — lytatá, ismét kitekintve az ablakon. Látom már, mi baja van még? Nagyanyám e szókál az ablak felé legyintett kendőjével, éppen mintha egy alkalmatlan legyet akarna onnét űzni.

Azzal leült karszékebe s felénk fordulott:

— Nos emberek ti is haladatok kifele!

az egyház mondja tanügyi dolgokban, valamint a közélet más térein is a döntő szót. A régi keleti birodalmakban a népnevelés — a mennyiben a házi nevelésen s házias gyakorlatokon kívül erről szó lehet — kizárólag a papok kezében volt, mert minden létező tudás, összekötve a hit képezeivel és a kultussal, a papságnak képezte egyeduróságát; s lényegileg épen ez volt — s hasonló okokból — a helyzet a középkorban, bárha egyes erősebb s a tudományos műveltség értékétől áthatott fejedelmek az iskolára s egyházra is a legjókonyabb befolyást gyakorolták. Ellenben Hellasban vagy Rómában soha sem jutott volna eszébe kétségbevonni azt, hogy minden köznevelés csak az államtól indulhat ki; sőt inkább egészen összhangzik intézményeikkel és szokásaikkal, ha egy Plato és Aristoteles épen az ifjúság nevelésében találják az állam legfőbb feladatát. Épen úgy meg voltak győződve az újkor abszolút monarchái is arról, hogy a tanügy egész terjedelmében az állam felügyelete alatt áll s annál kevésbé volt módjuk ezen állásponttól eltérni, minél inkább hozzászórtak a tisztán egyházi dolgokban való intézkedéshez is.

De midőn az állam és egyház egymásból kibontakozni kezdett, szükségessé lőn tisztába hozni mindkettőnek részét az addig közös tulajdonban. S esodálhatjuk-e, ha a legértékesebb alkotások egyike, az iskolához mindkettő igényt formált? Az egyház azt állítja, hogy nemcsak tényleg anyja az iskolának, a mely szerinte sohasem volt oly jó karban, mint a midőn még teljesen vezetésére volt hagyva, hanem le sem mondhat irányában való szülői hatalmáról s ez természeti jog szerint tőle el nem vonható s meg nem szorítható, mert minden nevelésnek, tanításnak a vallás alapján kell nyugodni s csak e feltétel alatt lehet annak üdvös hatása; a vallási élet vezetése pedig őt illeti s csak ő ítélheti meg, hogy mit kíván a vallási érdek.

Ezen igények nemcsak elméletileg lőnek érvényesítve, hanem egyik-másik államban concordatumok útján is praegnans kifejezést nyertek; s az iskolaügy alakulására végzetes befolyást gyakoroltak. Velük szemben az állam rendszerint készséggel elismerte ugyan, hogy a vallástani és egyházi s papsági illeti meg, de annál határozottabban tagadta, hogy a többi tanítás is oly összefüggésben állana a vallással, a mely szükségessé vagy jogosulttá tenné vezetésének szintén az egyházra ruházását. Ez oldalról tehát a vitás térszűrésű felosztása ion javastalra hozza, a mely mellett az oroszlanrészt kétségkívül az államnak esniek; minden világi nevelés és képzés az államnak s közgeinek lenne átengedendő, az egyház tevékenysége s befolyása a vallástaniakra szorítkozván; s ezzel kapcsolatban, csakhogv eddig még nem oly egyhangulag, követelve lőn a felekezeti jelleg nélküli községi iskola, az iskolai tanításnak világiak által való eszközölése s a vallásnak kizárása az iskolák általános tantervéből.

Dönteni akarván ezen ellentétes nézetek között, nem elég visszamenni a multra s kérdezni, mit köszönhet az iskola az államnak s mit az egyháznak. A clericálisok szeretik az ily visszapillantást; kifejtik, hogy az egyház forrása minden művelődésnek, minden felsőbb s alsóbb rendű tanintézet az ő alkotása, vagy legalább tőle indult ki keletkezésének első lépése; s ebből azt következtetik, hogy a testületnek, mely a tanügy körül ily sok érdemet szerzett, befolyását a jövőre is meg kell hagyni, sőt előbbi terjedelmében visszaállítani.

Történelmi szempontból természetesen sokat felhozhatni ezen eszményi fejtegetés ellen. A történet tanúsága szerint ugy a felső, mint az elemi oktatás a keresztény népeknél soha sem volt oly állapotban, a népnevelés soha oly lenyűgözőtt, mint a míg a középkori egyháznak állott egyeduralmában; s aztán is mindenütt, ugy a katolikus, mint a protestáns egyházban azon arányban hanyatlott a tudomány s a népnevelés, a mint fokozódott a papságtól s dogmatikájától való függés, s mindkettő csak ott juthatott nagyobb felvirágzásához, hol a kormányok és községek felkarolták. Sőt az egyház maga is csak a szabad világi tudomány befolyása alatt rázható le a XVI-ik, s aztán ismét a XVIII-ik században dogmatikus merevségét s szellemi elsatnyulását.

De ha mind ez nem is lenne így, a következtetések, melyeket amaz általános tényállásból leszármaztatnak, igen elhamarkodotnak nevezhetők. A középkori tanügy minden fogyatkozásának dacára elfogadhatjuk tényként, hogy ma a művelődés-ügy fejlődését az egyház ringatta, hogy a nyugati népek polgárisodásuk csiráit neki köszönhetik, hogy általa lőnek kivézetve a nyers durvaság első állapottából; teljes méltányossággal elismerhetjük azon érdemeiket is, melyeket a theologusok s egyházi congregációk a tudomány s népnevelés körül szereztek, — s azért mégsem vagyunk kénytelenek ebből azt következtetni, hogy a tanügy nagyban s egészben az egyház vezetése alá helyezendő. A kérdés nem az, hogy mi volt a mult viszonyai s szükségleteik között, hanem hogy mi jelenleg üdvös és egészszerű.

Napjainkban pedig már nemcsak a magasb tudományos nevelés, de a népiskola is kinőtt az egyház vezetése alól.

BELFÖLD.

Zetelaka Január 2-án 1875.

Tekintetes Szerkesztő ur!

Zetelaka az utolsó évtizedben nagyszerű haladást tett. E lapok t. olvasó közönségének bemutatok e haladásból egy pár mozzanatot.

1. Rom. kath. jellegű néptanodáját a székelvöldön pártját ritkító buzgalom- és áldozattal rendezte be már 1868 előtt. Azóta az ügy még hatalmasabb lendületet kapott, mert a f. tanévben már 4 tanító működik abban, mindegyik tisztességes ellátásban részesülve.

2. Nagyszerű néptanodája f. é. őszén sok áldozattal felígél lőn építve. A míg az épület kész lesz, egy 3 szobás, csinos és jól berendezett ideiglenes néptanoda építettett, aztán egy csinos tanítói lak.

A métermérték tanrendszere kellő készletekkel ellátva, már is rendesen adatik elő. Ha az összehasonlító utasító könyvek megjelennek, a siker bizonyítva teljesen kielégítő lend.

3. Mennyire óhajt a székelvöldi nép e derék községe előhaladni, nem megvetendő tanúbizonysága az is: hogy Weber négyes miséjét karácson és új év napján a székelvöldi fiak s lányokból alakított dalárda nagyon is kielégítően énekelte. Van öröm a nép között, lekedés a fiatalságnak.

A fardadhatlan tanítók — kik mind kottaírtók — éjjelnappal fardadtak az ügy sikerítésében.

Ugy látszik csak igaznak bizonyul be a közmondás. „Cum Jove, manum move“ — Segíts magadon s az Isten is segít. Nálunk a ruganyosság nem hiányzik. A korral minden szép- és jóban haladni akarunk. Az igyekezet megvan; a siker nem maradhat el. Sok ily községet a magyar hazában. Sok ily néptanítók. A székelvöldi bármely jra képes, csak legyen ki őt öntudatosan képezze és vezesse.

Sz. v.

Magyar lapok szemléje.

A „Pesti Napló“ nem minden érdeknélkül néz az „Ellenőr azon fejtegetései elé, melynek célja nem keresve, mint egy Tisza-Sennyey combinatio lehetőségének elméleti bebizonyítása. A „P. N.“ azonban azt hiszi, hogy a Deákpart, mint a legutóbbi jelenségek is eléggé meggyőzőhették Tisza Kálmánt, nem olyan holt anyag, melyet mindenképpen kísérleti manipulatióknak ugy könnyedén alá lehetne vetni. S aztán a Deákpartnak az ország intelligens birtokos osztályában olyan erőssége van, melyet a balközépnek még Sennyey szövetségével is nagyon kemény munka lenne bevenni és szétrombolni. Sennyey befolyásos szerepet vehet ugyan ki magának minden időben, de vezérszer sem petmi esetre sem, ha szövetezik Tisza rezervátaival. Sőt még akkor is, ha Csernatoniek szerint alakulna meg a conservatív és liberalis párt: a Deákpart elemei minden kétségen kívül vonakodnának attól, hogy a közjogi politika nyikorgó taligája elé fogassanak.

A „Hon“ a Sennyeyvel való combinatiót eredménytelennek tartja, mert Sennyeyt — mint mi is teljesen hisszük — nem követnek a jobboldalon annyian, hogy ezekkel többséget lenne képes alkotni. Nem tudja elképzelni, hogy ily két ellentétes eszmekörben mozgó ember egy kormányban, hogyan fogná a rendelkezésre álló időt az államháztartás rendezésére sikeresen felhasználni. De azt hiszi és vallja, hogy a jobboldal számításba jövő államférfiai közt Sennyeyvel lehetne a baloldalnak legnehezebben paktálni. Sennyeynek programja nincs, pártja a parlamentben nincs, az országban és hírlapirodalomban emelkedtek mellette egyes gyenge hangok, de még csak párttörődék sem. A ki ezzel az emberrel szövetségben áll a választók elé: az csúf magának sok ellenséget és igen, igen kevés pártbívit. Hanem a „Hon“ egész elbizakodottságával azon nézetben van, hogy a pártot (már t. i. a baloldalt) nem szövetség kereséssel kompromittálni, hanem szervezni kell! A régi, még őszsze nem roskadt ház, melynek megmentéséhez őt sehogyssem akarják erőszaki, szerinte még eltart s azért felhívja a pártját, hogy igyekezzenek győzni, hogy segíthessenek a jövőn. Ebből se kérünk mi, mert a győzelem hazánk érdekében nézve veszélyes lépés lenne.

A „Magyar Politika“, mely sejt, mily komédiát játszanak a couliszák mögött, tudja, hogy egy Tisza-Sennyeyféle coalitio ekkor pozitív alapja nincs; s meg van győződve, hogy oly államférfi, ki a Deák-part alapját, az 1867-iki közjogi egyezményt föltélenül el nem fogadja s ki a fenálló alkotmány alapjára nem állana és ennőfogva az ezen országos párt közérzületre nem támaszkodhatnék: az olyan kormányférfi szép légvárakat alkothat ugyan, de csak úgy járna, mint minden politikus járt s járni fog, ki a létező körülményekkel, a hatalmas tényezőkkel nem számol.

A „Nemzeti Hírlap“ „drága testvéreink“ről a horvátokról emlékszik meg s úgy találja, hogy míg Magyarországnak 28 millió deficitje van, addig Horvátországnak félszázezer frt, felesleggel rendelkezik és Magyarországra a mai pénzügyi nyomor napjaiban is készpénzben két milliót fizet rá Horvátországra. Ezt csak azért közli, hogy tudjuk, mennyire kerül a „drága“ testvérsors, melynek „irányadó“ emberei rendszeresen szitják a Magyarország elleni gyűlöletet és népket azzal lábitják ellenünk, hogy mi őket anyagilag kizsákmányoljuk.

találja, hogy míg Magyarországnak 28 millió deficitje van, addig Horvátországnak félszázezer frt, felesleggel rendelkezik és Magyarországra a mai pénzügyi nyomor napjaiban is készpénzben két milliót fizet rá Horvátországra. Ezt csak azért közli, hogy tudjuk, mennyire kerül a „drága“ testvérsors, melynek „irányadó“ emberei rendszeresen szitják a Magyarország elleni gyűlöletet és népket azzal lábitják ellenünk, hogy mi őket anyagilag kizsákmányoljuk.

Az ügyvédi vizsgák.

(Szabályrendelet az ügyvédi vizsgának módzataira és díjára nézve.)

(Vége.)

Ezen oklevél a vizsgáló-bizottság pecsétjével látandó el s a bizottság minden tagja által aláírva, a megvizsgált jelöltnek az ügyvédi eskü letétele után felszerelt könyvével együtt (jelen szabályrendelet 5. §.) azonnal kézbesítetik.

22. §. Az ügyvédi vizsgáért az ügyvédi oklevélre illesztendő törvényszerű bélyegjegy költségén felül 18 frt díj fizetendő, melyet a jelölt a vizsga első napján a jelentkezéskor tartozik a vizsgáló-bizottság elnökének nyújtani.

23. §. Azon közügyvéd, ki a közügyvédi jogosultságot az 1874. évi XXXIV. t. cz. jogerőre emelkedése előtt nyerte el, és ki az 1869-iki évi IV. t. cz. 7. §-ának 1-ső pontja szerint a bírói hivatalra szükséges képesítés megszerzése esélyéből váltó-ügyvédi vizsgát kíván tenni: ezt az 1. §-ban említett vizsgáló bizottságok előtt a következő szabályok szerint teheti:

1. A vizsgára becsátásáért a kérvényt a közügyvédi oklevéllel felszerelve, és a vizsgáló-bizottság megnevezése mellett, azon kamaránál nyújtja be, a melynél az ügyvédek lajstromába felvétellett (id. t. cz. 109. §.)

Egyéb esetekben jelen szabályrendelet 3. §-a az irányadó.

2. A kérvény továbbítása és elintézése a 4. és 5. §§. szerint történik.

3. Ezen vizsga, melynek tárgyait az anyagi és alaki váltó- s kereskedelmi jog képezi, írásbeli és szóbeli, s két egymásután következő napra terjed.

4. Ezen vizsga letételére és a vizsgáló-bizottság eljárására nézve a 9. 10. 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20. és 21. §§. azon eltérésekkel alkalmazandók, hogy a szóbeli vizsga a második napon egy óráig tart, hogy a képesítettnek talált nem tesz esküt, s hogy a váltó-ügyvédi oklevél következő alakban állítatik ki: „Ő Felsőge a királynevében.

A Budapesti Marosvásárhelyi ügyvéd-vizsgáló bizottság bizonyosságot tesz arról, hogy N. N. közügyvéd a királyi igazságügy-miniszter által 1874. évi december hó 31-én kiadott szabályrendelet utasítása szerint a váltóügyvédi vizsgát sikerrel kiállotta.

Budapestben 1874. évi december hó 31-én.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

Dr. Pauler Tivadar, s. k.

s akkor a király lejö hozzája és fogadni fogja a tudósítót, a mi meg is történt. „Az utóbbi évek alatt sokat nőtt — írja a látogató tudósítása folyamában — s arcvonásai férfias kifejezést nyertek. E mellett akjain karcsúságos mosoly s arcán nyílt tekintet ül. Mentette magát, hogy magára várattott, s megjegyzté, hogy nem akart anyjától megválni addig, míg nyugodalma nem tér.

Azon kérdésre, ha nem sokára már Spanyolhonba megy-e, kinyilatkoztatá, hogy teljesen el van készülve rá. Azonban tudósíták, hogy mielőtt elmenne, még egy táviratot kell hogy bevárjon; ezt holnapra várja s ha megkapta, késedelem nélkül menni fog. Azon megjegyzésre, hogy ezuttal nem ül hosszasan Párisban, a herczeg kijelenté, hogy rozsol esik Franciaországot elhagynia, a mely neki nagyon tetszett s a hol sokat lehet látni és tanulni.

Megjegyzém, — folytatja a tudósító — hogy ő sokat tanult, mire így válaszolt: „Mindenesetre és még nem vagyok készen. Remélem, hogy a tanulásra ezután is szakíthatok időt.“ Kérdém, ha a tudósítás izgatottságra hozta-e? „Nem oly nagyon — válaszolt — mert vártam reá. Igyekezem ily körülmények között is hidegvérrel lenni, de egy ily eredmény mégis okoz mindig némi izgatottságot. Kérdeztem, mit hisz, a claristák folytatják-e a harcot? „Azt hiszem eleinte bajosan fog menni, de lassanként a nép részemre áll, s a háborúnak vége lesz. Nem egy pártunk vagyok királya. A miniszterium minden árnyalatbeli férfiakból van egybeállítva. Liberalis és constitucionális, a hogy általuk meghívattam, a mint ösztintem megvallom. Jól tudom, hogy nem nagy győnyörűség a jelen pillanatban Spanyolhon királya lenni, hanem én azon leszek, hogy kötelességemet átértsem és a szerént tegyek.“ Anyja a királyné is elfogja-e kísérni? „Nem — válaszolá élénkséggel — az már el van döntve, hogy ő itt marad.“

Gondoltam, későre járván az idő, bágyadt-nak kell lennie és vártam, hogy elbocsásson. Az ifjú király azonban még nem élte belé magát azon szokásokba, melyeket nem sokára meg fog ismerni, s egyelőre nem ért meg magaviseletemet, nem sokára azonban szívélyesen nyújtá kezét, e szavakkal bucsuzva el! „Ha ön Madridba jön és én ott leszek, örömmre szolgáland ha felkeres, s azon Franciaországra emlékeztet, melyet én oly igen szeretek.“ En reményemet fejeztem ki, hogy Spanyolhonnak sokáig uralkodója lesz s megajándékozzandja a békével, a mire ő y nagy szüksége van, s kinyilatkoztatá, hogy ő felsége további pályáját a legőszintébb érdeklődéssel fogom kísérni. „Nagyon meg fogom köszönni“. Vissza vonultam és egy igen kedves benyomás hatása alatt távoztam.

MŰVÉSZET.

Szathmáry P. Károly képei.

(Kiállítvák a „nőgyelet“ javára a közepüctszai Adler-házban)

(Folytatás.)

A képiro művészet minden varázsa az ismeretes és köznapias megismerényítésében áll; vászonra venni a természetet ugy, hogy a mit alkotunk, szebb legyen magánál a természetnél és mégis természetes legyen. Az emberi lélek gyönyöréit mindig csak a földi ismert tárgyak körül leli fel s a mint ember képére alkotja istenét, vagy emberektől kölcsönzi a maga élő tüzzet magasztos célt, ugy a művészetben is csak az büvöli el, mi az életben is meghatol-ta. A művész feladata tehát nem más, mint hogy érzékkel bírjon a természet azon titumenyei iránt, melyek lebilincselik a bennünk lakozó szellemet s képességgel ezen titumenyeket utánozni, csoportosítani s mint egy egészet, előnkbe tárni.

Sokat beszéltek annak idején, hogy a fényképezet megbuktatja a festészetet, Való, hogy a mennyiben a másolás létezője és kenyérkereseti ága volt a festészetnek, Daguer találmánya ártott emennek, de a valódi képiro művészetnek sohasem fog ártani, mivel ez alapját a természet ritka adományában találja. Tekintsünk végig a fényképek bármely nagy halmazán egyikben sem fogjuk feltalálni, ha ugyanazok a természetnek közvetlen másolatai — a valódi művészet egyetlen képének sem pártját, mivel a természet maga sohasem tud szépségeiből annyit csoportosítani össze, mint a lángelme alkotó ereje. Avagy hány ezer képet nem látunk, a melyek mindenikéről elmondhatjuk, hogy tárgyához hű, „talál“ s még sem ragad meg, mivel hibája épen az, hogy csak annyit ábrázol, mint a minta s nem lopódzott a vonások közé a művész ihlete.

Ily szempontból indulva ki, Szathmáry P. Károly képeiről is elmondhatjuk, hogy szebbek mint tárgyai, azaz művein megtetszik a mesterkéz. Azon szép gyűjteményben, mely számomra évi fáradozásának gyümölcsét foglalja magában, nagy mennyiségű olyan műdarabra találunk, melylyel méltán dísekedhetünk, hogy magyar művész készítette. A „torockói leány“ a „Szegedi pór“ néhány bukorosti vásár, „A herczeg megérkezése Turnu Severinbe“, „A

Duna Ismael-“nél stb. gyönyge lehetne bármely nagyhirű képtárnak.

Szathmáry angol modorban vízfestéssel dolgozik, a világkiállítási Kunsthalle bal szárnyában, az angol osztályban nagy számban fajtá képekre találhatott a látogató. A könnyű figyelmét nem igen kötötték le a képek, sőt sok megbámolt olajfestményünél nagyobb remekeket foglalt magában.

Bátran elmondhatjuk, hogy vízfestéssel sokkal nehezebb is művésziileg dolgozni, mint olajban. Amaz átlátszó lévén a tehérpajon sokkal nagyobb mesterséget igényel a világosság előidézésé; nagyobb határozottságot követel a kéztől, mivel az egyszer lerakott szín többé el nem fedhető.

Szathmáry P. Károly mindkét tekintetben igen szerencsés.

Elkezdvé a körjáron, a mű befejezéséig minden vonásában könnyűség és határozottság látszik, egész önkénytelenséggel latszanak a kivetetteknek ez ecset nyomai s mégis költői és természetes párosítanak magukban.

Legszerencsésebb az emberi egész alak csoportosításában, népes jelenetek ábrázolásában a típusok, különböző jellemek hű visszatükrözéseben s ezekhez az illő háttér megalkotásában; ilyenmű képei egytől egyig élnek s en kellemes benyomást tesznek a nézőre. Kevésbé szerencsés az arcképlestésben. Nem azt mondjuk ezzel, hogy mintáihoz nem tudna hű lenni, mert a másolás egy művésznél csak a sodrangu képesség; egyik teltelete, hogy látni véssz lehessen, de koránt sem elég arra, hogy azzá qualifkája, hanem igenis azt már álljuk, hogy nem tud színeivel elég életet öntni az arcába s ez onnan van, mivel itt is ugyan azon színeket használja, melyeket a táj eszméjéhez színezésénél. Szokái majdnem egytől egyig élettelenek, s habár mind pörös alakok, mégis olyan urias kinézésűek, mintha rizikás-rral taplálták volna arcuk bőrt; barnai plig rozsdaszínűek, mint a mongolok. Szathmáry m is látszik nagy odaadással csüngen a az képfejtésben s inkább csak néhány eredeti y-pust mutat be s a mennyiben eredetiséget kívánt producálni, elmondhatjuk, hogy egy ár valódi remekre is találunk művei között.

Tartsunk azonban sorrendet s vizsgáljuk ez általánosság után egyenként műveit.

* (Folyt. köv.) *

A „KELET“ magán-táviraa.

Feladatott: Buda-Pesten jan. 6. 10. ó. 30 p. e. Érkezett: jan. 8. 11. ó. 36 p. d.

A képviseleónaz honap megkezdí üesét. Tegnap minisztertanács volt, mely különösen az adóhata lékokkal foglalkozott. Gyuozy megkapta a nairaio-sok akumulatását. Egy királyi rendelet jelent meg ma, mely a znióvaralyai és szentmártoni gymnaziumokat végleg felzárta.

A francia kormány tegnapi előtt a kamrában meg verevő, leköszönt.

Afonas király tegnapi déntán indult el Marseilleből haa-jaba.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 8. 187.

— Szombaton, január 9-én regg 8 órától esti 6 óráig tart az elhunyt képviselő bizottsági tagok helyébe újak választása. Az első a belmouostori választás kerületben a romsói Sámuel helyébe történendő választás helye: a városház községi terme, emelet ik szám. A 2-ik óvári kerületben Krémer Ferenc és Szabó Mihály helyébe; a választás helye: a tornaviróda épülete a két viz közt. Újag figyelmeztetjük a városi polgárokat a választás helyére.

— Teuillet érzelmesen szép drámáj „Szegény ifjú története“, ha nem is nagyde hálás közönséget vonzott tegnap este szíth-zunkba s azok, kik a nemes egyszerűsággal jobban tudnak gyönyörködni, mint a képtelenség vagy frivolitás csiklándozó hatásában, uttál sem c-alódtak várakozásukban s a kő maga is meglepéddel szemlélté volna, i-ként exequalják színészeink e valóban költő művet. Laroque (Mátrai), Odiet Maxim (vácás Gyula) és Margit (Boér Emma asszony) a három főszemély, egymással versenyzel a pálmáért s míg Mátrainál ezuttal művészi önmérsékletet tapasztalánk, melynek hatáit a ha ál-jelenetben, korábbi alkalmakkor, m mindíg tartá szem előtt; addig Kovács Gida és Boér Emma a nemes hév és erős szenvedély mozzanatait igaz hatással érvényesítették. A ril-lók-szereplők is méltó elismerést vívtak ki őt Beozkóné asszony — lála szokatlan erőszetességeért — külön megemléstést is éemel. Csak Gas on szerepét volt kár Krasai kezéből kivenni, kinél eddig mindig neán volt, mert bizony a csere nem ütött Váradi-vára ki.

A „Magyar Polgárnak” aligha elfizetett Udvarhelyszéken a „Bal-
szőlőből, legalább ezt mutatja az a
prudentia, melylyel magának onnan panaszok-
levelet az új versenytárs, „tévesztett irányá-
ról”, „odóráról” s eltéréséről a „mésékeltés-
g”, melyet természetesen a M. P. követ.
Azán, onda valaki, hogy rendes időket élünk,
„Magyar Polgár” tart praedicatiót a
személykedés ellen!

Itt van például a városi főispánok
lanc hivatalt-vezetője fölött egyre újong
kimélet-e közege, „Magyar Polgár”i
nemes idullatt rágódván nevükön. Még me-
gérjük, hogy ha egy jobboldalinak leég a háza: —
a „Magyar Polgár” diadalal fog felkiáltani —
„Ugy-e, nekik, miért nem volt ellenzéki?”

„Egyetemi kör”, javára hol-
nap fog megtartani az egyetemi táncvigalom,
mely gyyszersmind megnyitja lez az ideit
farsangok. A mult év ugyan megviselte a
taták „mamák házi pénztárát s nőink diva-
tás férjzése mellett alig lehet kiltásunk vig
farsang, mindazáltal néhány játékony célú
táncvigalom megérdemli a különös pártfogást.
de sozunk a holnapi táncvigalmat, mely ed-
dig iskvált a felülfizetésekkel az „egyetemi
kör” legalapítását és fennmaradását segítette
elő s kolozsvári közönség, mely e nemes
célú itezetre oly készséggel áldozott, bizo-
nyára az alkalommal sem fogja megtagadni
magát

A torna vívoda közgyűlése a vá-
rosi község termében Vasárnap délelőtt 10
órák fog megtartatni, mire a részvényesek fi-
gyelést ismételten felhívjuk.

A nagy-szebeni főgymnázium s
azzal gybekötött főreáliskola január 22-dikén
rende táncvigalmát.

A vizaknai sóbányai hivatal — leg-
újabb rendelet következtében mint a „Hrms-
ter”ja egészen feloszlatott. Alig érthető
tehát hogy rövid idővel ezeltött Schweizer úr
miér nevezetett ki főnökke.

Szerdahelyszékben garázdálkodó
Dean rabló elfogatásáról írtnak volt tegnapi
lapunkban, ma még a következő részletekkel
egeszítjük ki közleményünket: körülbelől 3
évvélzelött néhány cigány czinkostársával,
kik csomosujvárt azóta szintén elvannak be-
lyezv a zsákmány felett nem tudván meg-
egyező, kenyértörésre került a dolog, s életve-
szelyen megsebesítették; ily állapotban jutott
Orlátá, a hol az orvosi vélemény azt consta-
tálta, hogy lehetetlenség Szebenbe vitetni és
fidesges is, mert néhány nap alatt úgy is
megill. Deanu csupán aluttelejt evett, s míg
az ojosok elveszettnek hitték, ő annyira össze-
szedt magát, hogy nemsokára elsőkött s újult
buzgómossal folytatá mesterségét — a tolvaj-
lást. Özelebből a fővárosban néme esen öltözve
látta; rablókalandjainál azonban rendesen ro-
mán-arasztlótzetet viselt. A romániai törvény-
székeltött ottani rablói gyilkosság gyanuja terhelte.
Itt hat az országban gyilkosságot nem követ-
tett gyan el, de a vulkányszeroslan egy csendőrt
lövésaltí térdében annyira megsebesített, hogy
az szlgátoképtelenné válván, ki kellett
lépni a szolgálatból. Midőn mostani elfogatása
utána szebeni törvényszék előtte régebből ismer-
felfogdájába zárták, nevetve monda, hogy
úgy; marad ott sokáig, s addig is szívélyesen
buzott el az öt bekísérő csendőrtől. Deanu
erdői, gyula-fehérvár vidéki szű letesű román.

Könnyművés és közkezményei.
Egybeszerzei 22 éves fiatal asztalos legény,
a krácsónyi ünnepeket szépen kezdte meg.
Mintun néhány pajtása társaságában pénzét kü-
lönbzt vendéglőkben elposzékolta, néhány rossz
hírtű álló vendégőt keressett fel, egyikben
az plakokat zuzta be, a másikban saját éle-
tétet vetett pisztolylyal véget. A pisztolylyal
kezven az ágyban halva találták meg. Mond-
ják, hogy nem egyedül volt, midőn életét ki-
oltá. Saját kezileg írt levelében beismeri, hogy
a könnyművés áldozata, s e miatt lett ön-
gyiossá. Hagyományképen e levélben még
azo kérését hagyja hátra, hogy kergessenek ki
Beterczéről minden rossz hírt leányt, hanem
azé ne büntessék meg őket.

Apróság a jég pályáról. A koreso-
lyáz csak olyan emberi lény, mint akármelyi-
kun. Különös ismérvei azonban, hogy fiatal,
vagy még fiatal, miként lábán több fontnyi
súly egész könnyedén elvisel; ide nem érve
a tkakinzó topánkákat; kész hatvanszor el-
végi magát egymásután, hol orrára, hol föl-
di szének más valamelyik súlypontjára, csak
kötényerére nem; azokat félti; lelkesül a ki-
vált szellemekért, és megvett mindent, a mi
közöpi, közönséges. A koresolyáz tulajdonsá-
gokkövetkező összes változatait látjuk benne
egysítve: A szélesap koresolyáz, rendszerint
vagy idegen vagy vidéki. Ez azuri ember nem
a sját, hanem a mások mulattatására futkos,
rep, kanyarog a jég hátán. Mindég a leg-
elemsabb helyet keresi ki, nők társaságában,
ha eül, minden bizonyly csak szép asszony
mestt foglal helyet; keresett kellemmel haj-
lót, s keztyűs kézzel csatolja talpára a ne-
me lakatos mesterség valódi remekét, koreso-
lyát. És midőn a várt hatás hízolgőg csik-
lanja vérét, megvadult macska módjára neki
kúszik, míg visszavetén a oly hanyagon, oly

egykedvű közönnnyel forgolgoik sarkain, mint
a ki teljes lelkéből megunta már az életet. Ha
aztán egyszer-másszor elhasal, s a közönség
azt látja, hogy a hős kimondhatatlanának kö-
tött tartójával kénytelen bajmoldni, elke-
redésében mi telhetik tőle? mihelyt lehet eltű-
nők, epirológ. A böles koresolyázó csak pus-
ta időtöltésből látogat el ide. Az egyensuly ha-
tárán nem terjeszkednek tal vágyai. Megelé-
szik azzal, ha egy kicsit izzadásba hozhatja
mulandó hüvelyét, vagy a tóparti czukrászdá-
ban egy jó pohár puncsot önthet magába. A
böles koresolyázók rendesen duetben járák, s
vagy a czukor áremelkedését, vagy a septennat
újászervezését fejtegetik. A böles koresolyázó
valóságos robotoló természet és tárháza a leg-
együgyűbb megjegyzéseknek, mikkel a bájos
koresolyázónak bukását fűszerezni szokta. A
komoly koresolyázó. Ez a legkritkább és
legkeresettebb faj. Előtte az ember legelső szükse-
ge a koresolya. 1812 született. És születési
éve óta két korszakot alkotó eseményt jegyzett föl.
Az 1829-ki és 1848-ki telet, mely fagyos le-
hetével ugyancsak kitett magáért. Szemében
a koresolyázás sokkal bonyodalmasabb és fon-
tosabb mint a mathematika vagy a vegyé-
szet. Szerinte kétféle szerkezetű koresolya van
a világon, s az angol jobb mint a francia.
Kitalálta az előre kifelé és hátra befelé ka-
nyarulatokat. Felfedőzte az „Adonis”, „Apoló-
lépéseket, a „Zephir” ugrást, a „megfenelelt
posta” és a „gerle” lépések titkait. A komoly
koresolyázó a koresolyakedvelők rémképe. Az
alázatos koresolyázó. Szánalmatgerjeszt.
Törvényes vagy törvénytelen neje oldalán egész
megadással taszigálja koresolyáját jobbra-balra
előre-nátra. Ez a világ legszánandóbb rabszol-
gája.

— Eie Beudet vagy meghalt?
Minden lap megemlité annak idejében azt a
hírt, hogy az ismert merész francia léghajós
Beudet, léghajója trapezéről 2000 lábnyi ma-
gasból lezuant és szörnyet halt. Most meg
egy bécsi lap azt a hírt hozza, hogy Beudet
néhány hét mulva Prágában fogja merészességét
mutogatni, még pedig nem is a léghajó aljára
erősített trapezen ülve, hanem a 46,000 köb-
lábnyi terfogatú „La ville de Prague” nevű
léghajón állva fog a magasba szállani, a mi
mindenesetre még merészebb próbálkozás lesz.

— Mit jelentsen a következő nyom-
tatvány, melyet Pesten házról hátra hordoztak
és az utcákon is osztogattak, nem is sejtjük
— mond az „Ellenőr.” Az aláírt név azonban
valóságos koriozumná teszi. Betűről betűre így
szól: „Vendetta! Mit keress Pontiusz Pilatus
a Kredoban? A keresztény aera kezdődik azon
pertzben midőn Brutus, Korsikai anya inger-
lésére le szurja Cesart, Pontifex Maximust, ki
hal. la oráján tudatja véle, hogy ő az atya,
Te Mondád! Cesar menyje volt Sidoniai Hero-
des Kleopatra görög asszony, a ki kettőst szült
kiktől származnak Tiberius tsászár idejébeni Ma-
ria akkori Herodes törvénytelen unokája és Pi-
latus a Jézus Krisztus atya! Pest Január 5.
1875. Berzentzei László. Pestó és Bud — a
rozsás kert Olaszországba — akkori Jeruzsalem.
— az ottani sírköveken — olvasható számta-
lan — magyar nevek is bizonyíjják.

— Necrolog Vincze Albert köz és
váltó ügyvéd fájdalommal telt szívvel tudatja
szeretett nejeének Zilahi Kiss Luiza-nak
hosszas szenvedés után élte 25-ik évének kez-
detén, házassága 9-ik évének végén, január 6-
kán Zilahon történt halálát. Béke lebegjen az
áldott porok felett!!!

— Köszönet nyilvánítás. Egy szent
Ferencz szerzetesi tiszt. atya, ki nevét tudat-
ni nem kívánja a kolozsvári és kolozsmonostori
elnymorékulható tűzoltók segélyezési pénz alap-
jához öt forinttal járult, mit alóltírtak köszönet
nyilvánítása mellett, közüdomásra juttatnak
Kolozsvárt, január 8-án 1875. Minorich fő-
par. Nyárádi Lajos segédtiszt.

CSARNOK.

A nyári évszak koresolyásai.

(Németből átdolgozva közli B. G.)

(Vége.)

Gondtalan, kedves, szelid állatok! gon-
dolja magában a figyelmes szemlélő. De ime,
a kedélyes játszás közben egyszerre egy kőhöz
vagy egy üsző falevéhez rohannak, a mint lát-
szik, ezuttal nem azért, hogy pihenjenek. Most
carnivor természetük nyilvánkozik.

Ragadozó jellemüket nem tudják levet-
kezni s mihelyt meglátnak egy parányi kis pó-
kot, vagy egy legyeket vagy más apró álla-
tot: réaróhannak. Megpillantani és megragadni
egy másodperc műve. Az áldozatot hirtelen
legyőzik és nyugodt kényelemmel elköltik.

Játékukban vadak, ragadozósaikban me-
részek és gyorsak s minden tekintetben retten-
hetetlenek. Bár egészen légi lakók, még sem
rettegik a víz hatalmát és a veszélyekkel ját-
szanak. Leggyakrabban földaláljuk őket ott, hol
gát van vonva a patakon át s a gátról egy kis
vizesés zuhog alá. A lezuhló vizsugár körül szá-
lagdálnak, gyorsan oszonnak el a vizsugár mö-
gött a csillagó vízceppek között s vigan ját-
szanak a zuhatag körül.

Hatalmukban keríteni e kis állatokat,
igen bájos. Oly gyorsak mozdulataikban, any-
nyira óvatosok a veszélylyel szemben, hogy ke-
zünknek feléjük való közelítésre egyszerre elri-
asztja őket. Ha azonban fölülről, kezünkkel,
vagy egy kis hálóval a lehetőleg vigyázva kö-
zeledünk feléjük, végre, többszöri kísérlet után
hatalmunkban kerül egy-kettő. Megvizsgáljuk
alakját s úgy találjuk, hogy némely közönséges
légyfajhoz csaknem halszájnyira hasonló. Néme-
lyik halványfényű fekete színű, testének alakja
hasonlít a szunyogéhoz s valamivel nagyobb a
szunyognál. Egy másik faj zöldes színű, orom-
bább alakú: amaz a Hydroboenus occultatus, ez
a Hydrophorus.

A mint említettük, e virgoncz kis álla-
tok nem vízi, hanem szárazú legyek; hogy mi-
ből magyarázható ki a víz iránti rokonszenvük,
gyönyört találnak a veszélyes játéokban? vagy
gyönyörködnek a lezuhló vízceppekben? vagy
talán a víz zúgása, moraja tetszik nekik? Ezt
bajos lenne megmagyarázni. A csevegő patak,
a gát vizsugarai, a síma, vízfelület képezi azt
a kis világot, melyben a mi kis nyári koreso-
lyásaink vidám, gondtalan életüket élik.

Néhány lépéssel alább a patak kiszélese-
dik s a kövöken átsörgedező víz feneké, felü-
lete ujjabb, más jelenségeket tántet föl, melyek
bámulatra ragadnak, figyelmünket lebilincselik,
de aligha oly mulatságosak, kedvesek, mint eme
kis legyek sajtáságos életmódja.

KÖZGAZDASÁG.

Az aratás és a penzügyi válság.

II.

Hogy Osztrák-Magyarországban szeptem-
ber közepe, azaz azon idő óta, a melyben az
új aratás eredménye megbirálható volt, a gaz-
dasági helyzet javulása nem állt be, azt szük-
ségtelen bővebben bizonyítgatni. Minden, még
a legjobb alappal bíró értekpapírok árkelete is
ép azon időtől kezdve guruló gyorsasággal sü-
lyedt alá; a nagy vasipar s minden rajtafüggő
mellékiparok, a széntermelés, a textilüzlet, az
építészeti sat. jajkiáltása soha sem hángzott
élesebben és panaszosabban, mint a mult hete-
ken és napokon, sőt oly hangosan szólott, hogy
az osztrák-magyar gazdasági téren kifejtett
válság skeptikusai is annak elismerésére kény-
szterívek s most — tizenölycz havi tagadás
után — tehetetlenségükben megadják ma-
gukat.

A válság elhárítására a Lajthán-tul az
alkotmány-párt mindhárom töredékéből alakult,
több mint 100 tagból álló értekezlet és ez sem
volt képes ellenmondani, midőn egyik tekinté-
lyes tagja a birodalom közgazdasági helyze-
tét komolynak nevező, s sürgető szakszuek
nyilvánítá, a fölségelésére alkalmas módok fe-
lett tanácskozn.

Hanem a lajthántuli bányaiparocok egy
folyamodványa oly számokat emel ki, a melyek
a legnoszszabb szónoklatoknál is világosabban
beszelenek. Másfél év óta — mondják — 50%-
kal hanyatlott a bányatermelés; a munkások
száma, a mely a krízis előtt a családtagokon
kívül 150,000-re ment, tetemesen csökkent; a
keszmunka-raktárok szaporodnak, az üzleti tár-
gyak további megszorítása, még több munkás
elbocsátása s milliókra menő tőkék elvesztése
kimaradhatlan. Az általános pangás meggátol-
hatatlan hanyatlás hasonló mérvben hat a köz-
forgalmi intézetekre is. Olvasni kell az osztrák-
magyar dunagőzhajózási társulat és a nagy va-
suti vállalatok heti és havi kimutatásait; a
tény szembeszökő. Hazánk gabona és egyéb
áru-piaczainak helyzete végül oly komor, oly
kétségbejítő, hogy a jó terméstől bármit in-
kább, mint az álmódott forgalmi emelkedést
várhatni.

Osztrák-Magyarország határain túl sem
áll jobban a dolog; e világkereskedelmi empo-
riumok ügynöki tudósításai e szavakban vál-
takoznak: gyöngye, nyomott helyzet, pangás az
üzletben, midőn a legnevezetesebb czikkék,
mint gyapju, gyapot, selyem, vas sat. forgal-
mát akarják jelezni, nemcsak Austria-Magyar-
országban, hanem az egész fogyasztó világban
csökkent a vas és aczél után való kereslet s
ez is a feltérlemelés szorított üzlettelepek-
től s a vasutaktól jön.

Az európai pénzpiacot végre különböző,
az üzleti élet válságával csak indirect össze-
függő okonál fogva, de még is tényleg igen
érzékenyen nyomják a magas disconto-tételek,
a melyeket a nagy bankok dictálnak.

(Folyt. köv.)

Kimutatás

a tordai takarékpénztár 1874. decz. havi üz-
letorgalmáról.

Bevétel:

1874. nov. hóról ájtött készpénz 4257
frt 00 kr, 79. betétekben 13763 frt 51 kr,
visszaízetett váltókban 46010 frt — kr, viz-
szaízetett előlegekben 6090 frt — kr, ka-
matokban 1475 frt 50 kr, különféle díjakban
304 frt 80 kr, állam illetékben 5 frt 35 kr,
betéti könyvek díjjakban 2 frt 40 kr, alapsza-
bály könyvecskékért 2 frt 40 kr,
Összesen 71911 frt 02 kr,

Kiadás:
Visszaízetett betét s tőkésített kamato-
kért 60, betét után 8145 frt 47 kr, visszaízetett
betéti folyó kamatok 26 frt 09 leszámított váltó-
kért 51035 frt — kr, előlegekért 5580 frt — kr,
187 2/3 évi osztalékba 36 frt — kr, kezelési költsé-
gekért 31 frt 32 kr, tisztí fizetésekért 242 frt 50 kr,
államilletékbe 10 frt 90 kr, jövedelmi adó-
ba 350 frt — kr, megjelenési díjban 357 frt
50 kr,

Összesen 65814 frt 78 kr,
1874 dec. 31 készpénz maradék 6096 frt 24 kr,
Fő összeg 71911 frt 02 kr,
Tordán 1874, december 31-én

A központi ipartársulati hitelintézet 1873 decz.
havi kimutatása.

Takarékbetételek állománya novem. 30
án 24066 forint 19 kr, új betételek november
30-án 4443 frt 60 kr, összesen 28509 frt 79
krajczár, visszaízetések 2336 frt 50 kr, főössz-
szeg 26173 frt 29 kr.

Állomány

Bank-váltó-tárca állománya november
30-án 72624 frt 96 kr, leszámítottatott 193
ezer 81 frt 84 kr, összesen 265,706 frt 80
kr, behajtatott viszleszám 174,440 frt 53 kr.
főösszeg 92266 frt 27 kr.

Állomány

Vidéki ipartársulati hitelváltók állomá-
nya november 30. 25931 frt, leszámítottatott
1870 összesen 27801 frt, beváltatott 1770 frt,
főösszeg 26031 frt.

Állomány

Fedezett hitelek állománya november 30-
án 62191 frt, 62 kr, új hitelek állománya
novem. 30-án 4872 frt, 50 kr, összesen 67064
frt, 12 kr, visszaízetések 14715 frt, 57 kr,
főösszeg 52348 frt, 55 kr.

Állomány

Készpénz készlet december 31-én 8033
47 kr,
Összes forgalom decz. havában 422801
frt, 83 kr.

Budapest, 1875 jan. 1-én

Arjegyzék.

— A beszterezői piac árai jan. 5-én
1875. A. ausz. merő lisztbuza 4 frt 10 kr,
elegybuza 2 frt 80 k. rozs 2 frt 60 kr. kukorica
— lt. zao 1 frt 55 kr. pityóka 1 frt 34 kr. Egy
máza szalonna — ft — kr. Egy font disznósír
60 kr. egy kupa borsó 36 kr. leence 36 kr pa-
szuly 25 kr Egy font kenyér liszt 13 kr Egy
1 font marbabus 14. Egy máza széna 1 frt 65
kr. Egy öl tűzita kemény 9 frt — kr.

A közönség köréből.*)

Püspöki angyalia.

Méltán nevezünk angyalianak azon fő-
pásztori körlevelet, melyet Fogarassy Mihály ő
mlga „Tisztelendő testvérei és szeretett fiaihoz”
a beállott (adventi) újév alkalmából intézni ke-
gyeskedett.

Egész halmazát foglalja az magában a
leggyöngédebb atyai gondoskodás hasznos gyü-
mölcseinek, mikkel egy szeretet melegétől áthe-
vült szív övéit megajándékozhatja.

Jó tanácsok, szelid intelmek s üdvös rend-
szabályok érdekes egyvelegét nyújtják ezen aján-
dokok, melyek, ha oly szívrrel fogadtatnak, mint
adva vannak, czéljukat el nem téveszthetik s
ez az erkölcsi megjobbulás, új életre ébredés.
Csoda-e hát, hogy a mi érdeklődésünket
is nagy mértékben föllevenítette ezen szózat,
kik az erkölcsi világ magasztos eszméjének meg-
testesülését szintén az egyház isteni küldetésé-
nek teljesítésétől várjuk.

Mint hogy pedig nem titkos irat ezen kör-
levél, de a nyilvánosság használatára szánt köz-
kincs, nem vélünk indiscretiót elkövetni, ha an-
nak némely kiválóbb pontjait bemutatjuk azok-
hoz saját igénytelen reflexionkkal járulni bá-
torokodunk, egyszerűen azon gondolatoknak, me-
lyek bennünk a körlevél olvasásakor ébredtek,
őszinte szavakat kölcsönözve s az incriminált
bajok okait fűrkszve.

Először is óhajottuk volna, hogy az ige
édes magyar nyelvünkön hirdetéssé, mert hát
azt mégis csak szívesebben hallgatjuk, de a
körlevél ékes latin nyelven van szerkesztve, oly
ékesen, hogy maga Cicero is kikeresztelkedné
örömeiben, ha olvashatná s Attilát Róma ka-
pui alól még egyszer vissza lehetne azzal hő-
költetni, de reánk magyarokra úgy hat, mint a
hideg vízzel való leforrázás.

Mi ugy vélekedünk, hogy elég volna a
sz. misét és a kividatbólított (ad normam: ki-
akolbólított) breviariumot az egyház diplomati-
cus nyelvén végezni, sőt, hogy az sem épen
szükséges az üdvösségre.

Avagy mennyből is kizárjuk-e már a ma-
gyar szót csak azért, hogy a régi római is-
merjük el az égiek hivatalos udvari nyelvétől.
Igy aztán mi is ott az örök boldog hazában
azon boldogtalan eszangói helyzetbe juthatunk,
hogy istent sem lesz szabad nyelvünkön dicsér-
nünk, s kérdés, ha magyar utlevéllel jelenünk
meg az örökdicőség portáján, vidámazza-e azt
a helytartó?

*) E közérdekű felszólalásoknak szánt rovatalat-
ti közleményekért csupán a sajtó-hatóság irányában
vállal felelősséget

a Szerk.

A menyit mi érthetünk belőle, a be-
vezetésben mindjárt a vitézkedő egyház retten-
tő küzdelmeit, melyek között végre biztos rév-
be jutott, festi a körlevél s újjal mutat nap-
jainkra, midőn „szintén nagy rettegések
és szorongattatások közt kell végez-
nie isteni, örök és magasztos tisztjét,
minthogy a világ hatalmasságai meg-
rabolják, saját fiait elhagyják, a vi-
lági írók rágalmakkal illetik, pász-
torai és szolgálói bebörtönöztetnek,
sarczoltatnak, s az istentelen törvé-
nyek szava által isteni és természetes
szabadságától széltiben megfosz-
tatik. És immár nálunk is a közelgő
vihár előjelei mutatkoznak.” Aztán
lelkes szavakban hívja föl az egyház bajnokait,
hogy fölvértelve és sisakozva magukat, bátran
álljanak szembe azokkal, „kik tagadják az
igazságot és terjesztik a hamis vilá-
gi tudományokat.”

Baj van s talán kissé sok is, nem tagad-
juk; de a vitézkedő egyház bajnokaihoz még
sem illik az ily csüggesztett fejű javjeszékelés
siralmas nyögése, mintha meghalt volna a is-
ten, s az az örökös panasz, mely egy idő óta
oly általánossá vált a szentek utódjainak nyel-
vén, nem az Istenben helyezett hit desperati-
ójára mutat-e? S ugyan mi érdeme vagy di-
csőségi igénye marad a vitézkedőnek, ha két-
ségbe esett rimánkodással száll a küzdomok-
ra, nem e gyávaságának csalhatatlan jele az?
Az ősi keresztények azt tartották; mennél na-
gyobb az ellenség, annál fényesebb a dicsőség;
de ma, ugy látszik, még pusztá hírtől is bor-
zadunk.

És ha meg is rabolnának világi javaink-
ban, vajjon ellophatják e tőlünk az evangeliu-
mot, az örök igazságot? No ha nem, hát mit
rimánkodunk! azzal diadalmaskodtak keresztény
őseink öröggön és poklon s azzal mi is meg-
hódíthatjuk újra, ha eljártól, a világot.

Ha némely fiait elhagyják az egyházat
születnek és jönnek mások, ha mindjárt a má-
tyrok véréből is, de jobb volna az eltévedt fi-
akat nem gunyolni, gyalázní, szidalmazni és át-
kozni, mert ez nem az igazi anya szívére, de
a mostoha érzelmeire mutat.

A világi írók rágalma sem valami le-
törölhető bélyeg, csak márcziusi szeplő az
igazság szűzi arcán. A hazugság és rágalom
nem mai keletű, már a paradicsomban kezdtek
forgatni, de csak lenge árny az, hogy mellette
az igazság annál fényesebben ragyogjon.

Aztán legfőbbnyire nem magunk provo-
káljuk-e az írók iróniáját, nem magunk élez-
zük e nyelvüket és tollukat?

Ha isteni mesterünk szelid szellemében,
ügyünkhez illő méltóság, higgadság és komoly-
sággal védelmeznék magukat, könnyű volna
elnémítani a sertésben az ördögöt, de mihelyt
még dolyfőbb, trágárabb, daemoniakusabb esze-
vesztettséggel kezdünk hadonázni ellenük, mint
a hogy ök megrohantak, akkor persze tele fosz-
kendezik szemünket, szánkat tintájukkal, ugy,
hogy alig mosakodhatunk ki belőle s aztán si-
ránkozunk eléktelenítésünken, a mit pedig mi
okoztunk magunknak.

A bebörtönöztetésben a mostani-
aknál még jelesebb apostolok is részesültek
azon különbséggel, hogy azok örömmel, hálá-
val és dicsőséggel viselik azt s nem panszol-
tak tele eget, földet raboskodásuk jaj-hangjai-
val, pedig azoknak palotájok sem volt különb
a mostaniak börtönéé. S egy-egy jó példa most
sem fölsleges.

A mi pedig a nálunk mutatkozó viharo-
kat illeti, azok, ha be is következnének, talán
csak az itt-ott fölsleges humuszt hajtának a
soványabb talajra s a megsokasodott személet
söprenék el.

Egy igaz katolicus.
(Folyt. köv.)

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

Nyilttér.

Cohn Laz Sams. urnak Hamburgban

e számunkban közölt nyeremény-hirdetése fig-
yelmet érdemel. Ez üzlet tudvalegőleg a leg-
régibb és legszerencsésebb; a múlt májusban
ismét nála nyerték a főnyereményt, s már asz-
előtt 360,000, 270,000, 244,000, 183,000,
180,000 156,000 többször 152,000 150,000
90,000, igen gyakran 80,000, 60,000, 48,000,
40,000, 36,000, sat. márkát érő nyereményt
fizetett ki, a mi által sok ember gazdag tőke-
pénzessé lett. Most kevés betéttel ismét nagy
tőkét, esetleg 375 000 márkát nyerhetni. Ter-
jedelmes újszékötöttései folytán e ház bárhol
fizeti a nyereményeket, miután tömeges meg-
rendelések várhatók, forduljon mindenki bizalom-
mal Cohn Laz. Sams.-hoz Hamburgba, mert
lelkiismeretes és pontos szolgálatot várhat.

Bátorkodunk Strás és társa uraknak
Hamburgban mai hirdetésrt figyelmzettetni
s azt a legjobban ajánlani.

